

Slovenski dom

Štev. 161

V Ljubljani, v ponedeljek, 19. julija 1943-XXI

Leto VIII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujege
Izvor: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 4, Ljubljana
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 4, Ljubljana

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Bollettino No 1149:

Aspra lotta in Sicilia

Un sommergibile e un piroscafo affondati, un incrociatore colpito e uno incendiato; 28 velivoli distrutti

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica:

La violenza della lotta è ancora aumentata intorno ad Agrigento. Sotto l'urto di preponderanti forze blindate le truppe, che in questi giorni avevano valorosamente difeso la città, sono state costrette a ripiegare su posizioni più arretrate.

Ad Oriente della Sicilia reparti aerei dell'Asse hanno agito anche ieri con successo colpendo con siluri e con bombe navi mercantili e da guerra di vario tonnellaggio. Sei velivoli sono stati distrutti da cacciatori tedeschi. Unità navali avversarie bombardavano a più riprese la città di Catania; il fuoco delle batterie terrestri colpiva un incrociatore e incendiava un cacciatorpediniere.

Napoli è stata nuovamente e ripetutamente attaccata da grosse formazioni di quadrimotori: sono segnalati ingenti danni nei quartieri centrali e periferici; in corso di accertamento le vittime. La difesa contraccava della baia di Napoli è stata rinforzata con 10 bombardieri; altri 8 precipitavano a seguito in combattimenti con la nostra caccia. Minori azioni di spezzonamento e di mitragliamento sono state effettuate questa notte sui dintorni di Napoli e su Littoria e Ciampino.

Durante le incursioni di cui hanno dato notizia il bollettino No. 1147 e 1148 risultano distrutti, oltre a quelli già indicati, 4 velivoli di cui uno caduto a Sud Ovest di Ivrea e tre nel territorio di Genova, sotto il tiro delle artiglierie locali.

Negli ultimi due giorni non sono rientrati alle basi 5 nostri aerei.

Motosiluranti italiani, in ricognizione offensiva nelle acque della Sicilia Orientale, colavano a picco un piroscafo da 9 mila tonnellate. Un sommergibile è stato affondato in Mediterraneo dalla torpediniera comandata dal capitano di corvetta Silvia Cava da Boissano (Savona).

Le perdite finora accertate fra le popolazioni civili, a seguito delle incursioni citate dal bollettino Nr. 1148 e 1149, sono le seguenti: Reggio Emilia 6 morti e 20 feriti, a Napoli 12 morti e 84 feriti, a Nola 9 morti e 12 feriti, ad Afragola 4 morti e 10 feriti, Rocca Rainola 10 morti e 10 feriti.

Naloge in zahteve Španije v sedanji vojni

Govor generala Franca na seji španske Falange

Madrid, 19. julija. s. Na seji sveta španske Falange so generala Franca pozdravili z velikimi demonstracijami. Po poročilu, ki ga je o delu tega odbora podal minister za dela Giron, je svet odobril dvojno odločbo, od katerih se prvi nanaša na volitve županov, drugi pa na ureditev dela po občinskih uradih. Takoj nato je spregovoril general Franco, ki so ga navzoči navdušeno pozdravljali z vzkliki »Franco, Franco! Omenil je, da je Falanga sklenila, naj se svet sestane vsako leto na dan pred obletnico ustanovitve slavne gibanja, da se pokloni onim, ki so padli za obnovo Španije, ter da so se od 18. julija 1936 dalje domoljubne težnje španske vojske zlepe s krepostmi španskega naroda in je tako nastala v Španiji politična in duhovna enotnost.

General Franco je potem dejal, da Španci ne smejo pozabiti na preteklost, da ne zabredujejo znova v polom ter da je treba povabiti vse Špance, naj pretehtajo svojo vero in svojo zavestnost, to pa zato, ker tuja propaganda — je nadaljeval — rada potvarja resnico falangističnega gibanja in zanikuje narodni preporod. Treba se je spomniti — je poudaril general Franco —, da je samo avtoritarni režim lahko rešil domovino iz razvalin, ki so jih prinesli črni dnevi svobodnjaške monarhije po republikanski dobi, in da je falangizem bil in ostane avtoritarna oblika vladavine.

Potem je poudarjal nujno potrebo, da falangistično gibanje bolj ko kdaj koli budno stoji na straži, zakaj nevarnosti, ki groze narodom, so se zaradi vojne še povečale. Dejal je, da si zdaj nihče ne sme delati kakšnih utvar. Kapitalistični svobodnjaški sistem je izginil za vselej in se ne bo mogel nikdar več vrniti, ker so se narodi preveč močno strnili, da branijo pravično stvar. Vojne pospešujejo stvarjalni in razvojni postopek narodov — je poudaril Franco —, postopek, ki je prišel tako daleč, da so narodi spoznali komunistično nevarnost: Španija vedno določeneje in natančneje spoznava to nevarnost. Komunistem je še zlasti nevarna v časih stiske, in se je v Španiji razvil v dobi staske leta 1934 do 1936.

General Franco se je nato vprašal, kaj bi nastalo iz Evrope, če bi evropski narodi podlegli in bi se komunistem razlil čez celino, potem pa je poudaril, da na boljševiške namene z Evrope, Afriko in Azijo gledajo z veliko zaskrbljenostjo vsi državni poglavarji. Vendar pa — je dejal —, Španija lahko jasno gleda v svojo bodočnost, saj se zaveda svoje moči.

Falangistično gibanje pomeni pravično rešitev narodnih vprašanj na duhovnem, gospodarskem, političnem in socialnem področju. Končno pa je Franco še pristavil: »Mi se ne vmešavamo v notranje zadeve drugih narodov in zahtevamo, da drugi spoštujejo to, kar je Španija ustvarila s svojimi žrtvami. Španija vrača svobodnjaštvo, toda sodeluje pri upravljanju države in španski narod zares čuti vodstvo

Ena podmornica in en pralik potopljen, ena križarka zadeta, en rušilec zažgan, 23 letal uničenih

Italijansko uradno vojno poročilo št. 1149 pravi:

Silovitost boja okoli Agrigenta je še narasla. Pod pritiskom dosti močnejših oklepnic sil so čete, ki so te dni hrabro branile mesto, bile prisiljene umakniti se na postojanke, ležeče bolj v ozadju.

Vzhodno od Sicilije so osni letalski oddelki tudi včeraj nastopali z uspehom ter s torpedi in bombami zadevali trgovske in bojne ladje različnih mer. Nemški lovci so uničili 6 letal.

Nasprotnikove pomorske edinice so večkrat bombardirale mesto Catania. Topniški ogenj s kopnega je zadel eno križarko in zažgal en rušilec.

Veliki oddelki štirimotornih letal so znova večkrat napadli Napoli. Poročajo o ogromni škodi po osrednjih predelih in po predmestjih.

Hude bitke so se razvnele tudi na južnem odseku

Sovjetski napadi pri Krimskaji, ob Mjusu in Doncu niso rodili uspehov — Trdi obrambni boji pri Orlu — Uničenih je bilo 415 oklepnikov in 127 letal — Siloviti boji na Siciliji

Hitlerjev glavni stan, 19. julija. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo tole uradno vojno poročilo:

Bitka na vzhodnem bojišču se je včeraj razširila tudi na južno bojišče in je v celoti pridobila na silovitosti. Na kubanskem mostišču je sovražnik zamen nadaljeval svoje napade proti višinskemu sklopu zahodno od Krimskaje. Po močnem topniškem ognju so prešle sovjetske čete na bojišču ob Mjusu in Doncu k napadu. Njihovi poskusi, da bi z močnimi pehotnimi in oklepnimi silami prodrele bojno črto, so se ob trdovratnem odporu naših čet ponerečili. Protinapadi za odstranitev majhnih krajevnih vdorov so v teku.

Na področju pri Orlu se težki obrambni boji nadaljujejo z nezmanjšano silovitostjo.

Včerašnji dan je bilo skupno uničenih 415 sovjetskih oklepnikov.

Letalstvo je z oddelki bojnih letal in letal za bliznje poletje poseglo v težke obrambne boje kopne vojske in je prizadejalo sovjetskemu letalstvu s sestrelitvijo 127 letal hude izgube.

Število žrtev ugotavljajo. Mestna protiletalska obramba je z naglimi in točnimi posegi zbila 10 bombnikov. Drugih 8 je tresčilo na tla po bojih z našimi lovci. Manjši napadi z zažgalnimi bombami in z obstreljevanjem iz strojnic so bili izvedeni nočjo na okolico Napolija, na Littorio in Ciampino.

Med napadi, ki o njih govorita vojni poročila 1147 in 1148, kaže, da je bilo poleg tistih letal, ki so bila že omenjena, uničena še 4 druga letala, od katerih je pod strelci krajevnega letalstva padlo 1 jugozapadno od Ivreje, 3 pa na področju Genova.

V zadnjih dveh dneh se 5 naših letal ni vrnilo na oporišče.

Italijanske motorne torpedovke so pri napadnem ogledu v vodah vzhodne Sicilije na mestu potopile 9.000 tonski parnik. Torpedovka, ki ji poveljuje korvetni kapitan Silvio Cava iz

Ponoči je bil napaden sovražni železniški oskrbovalni promet.

Tudi na siciliskem bojišču so boji pridobili na silovitosti. Pod pritiskom močnih oklepnih sil je bilo mesto Agrigento izpraznjeno. Letalstvo je izvedlo uspešne napade proti sovražnim četam in ladijskim ciljem ob vzhodni sicilski obali.

Potem ko so nemška lovka letala preprečila poskus severoameriških bombniških oddelkov, da bi napadli severozahodno Nemčijo, je napadlo sovražno letalstvo nizozemsko ozemlje. Z bombnimi zadetki na stanovanske okrajne mesta Amsterdam je utrpelo prebivalstvo znatne izgube. Sestreljenih je bilo 10 sovražnih štirimotornih bombnikov. Pet lastnih lovskih letal pogrešamo.

V jutranjih urah 18. julija so bile nemške lahke pomorske enote ob nizozemski obali ponovno napadene od sovražnih brzih čolnov. Pri tem je bil en sovražni brzi čoln zažgan. Na nemški strani ni bilo nobene izgube.

Posamezna, sovražna letala so včeraj in v pretekli noči priletela nad nemško ozemlje. Dve izmed njih sta bili sestreljeni.

Berlin, 19. julija. s. Po 14 dneh, odkar se je razvnela velika poletna bitka na vzhodnem bojišču ter tedni dni po bojih na Siciliji berlinski listi v nedeljski izdaji natanko obravnavajo ves vojaški položaj. »Völkischer Beobachter« je povzel uspehe, ki jih je os dosegla na obeh bojiščih, ter pravi, da je nemško orožje na vzhodu nasprotniku prizadejalo kar fantastične izgube, zažgana obramba sicilskega otoka pa je zapletla v boj velikanske sovražno bojno in prevozno brodovje ter letalske roje.

Glasi »rjave hiše« nato omenja silovite izgube trgovskega brodovja, ki so jih morali An-

Nemški tisk o praznih naporih angleške in ameriške propagande

Berlin, 18. julija. s. V poročilu, ki je bilo objavljeno včeraj popoldne, se nemška poluradna agencija bavi z velikimi, a brezuspešnimi sovražnimi napori po skrajnem razvijanju propagandne gonje, ki se splošno označuje kot živčna vojna. Nasprotno s treznimi poročili pristojnih organov sil osi se sovražnik po sistemu,

Boissana (Savona) je na Sredozemskem morju potopila 1 podmornico.

Do zdaj ugotovljene izgube med civilnim prebivalstvom zaradi letalskih napadov, ki jih omenjata vojni poročila 1148 in 1149, so naslednje: v Reggio Emilia 6 mrtvih in 20 ranjenih, v Napoliju 12 mrtvih, 84 ranjenih, v Noli 9 mrtvih, 12 ranjenih, v Afragoli 4 mrtvi in 10 ranjenih, v Rocca Lainola 10 mrtvih in 10 ranjenih.

Pričevanje o sovjetskem preganjanju duhovščine

Odesa, 17. julija. s. Neki ruski župnik je dramatično popisal, kako Sovjeti preganjajo duhovščino. Dejal je, da je GPU duhovnike stalno zasliševala in jih na vse načine mučila. Nekemu svečeniku so deset dni in noči onemogločali, da bi spal, nekoga drugega pa so prisilili, da je bil na nogah več dni, dokler se ni nazadnje onesvestil. Ti duhovniki so potem izginili in o njih ni bilo mogoče zvedeti ničesar več. Mnogo duhovnikov, ki jih je GPU obsodila na prisilno delo, je zaradi krutega postopanja z njimi pomrlo, še preden so prišli v koncentracijska taborišča.

Ameriški nameni glede podpiranja »osvobojenih« narodov

Buenos Aires, 17. julija. s. Ameriški državni podtajnik in ravnatelj, ki je dodeljen tako imenovanemu »odboru za pomoč in preosnovno osvobodjenih držav«, Sayre, je imel v Baltimore govor, v katerem je dal značilno priznanje, ko je dejal, da Združene ameriške države ne jamčijo za vzdrževanje in podpiranje »osvobojenih« narodov v dobi, ki bi po mnenju Sayreja utegnili trajati neskončno dolgo. Nekaj pomoči — je končno pripomnil v tolažbo — bi naj bolj zasluženo prebivalstvo vendarle lahko dobilo, če bi to zahtevali posebni politični razlogi.

gleži in Amerikanci utrpeli že v prvih dneh (več ko 300.000 ton, ki jih je treba še pristeti k ladjam, potopljenim po nemških podmornicah; te so namreč v prvi polovici julija potopile dvakrat toliko sovražnega trgovskega brodovja kakor v mesecu juniju).

List »Deutsche Allgemeine Zeitung« poudarja, da velika ozemlja, iztrgana sovražnemu vplivu ter priključena Evropi, danes razvijajo koristno delo v prid Evropi, tako da njena usoda ni več odvisna od posameznih vojnih dogodkov, pač pa hudo slabijo nasprotnikovo moč.

Do istega zaključka je prišel list »Berliner Börsenzeitung«, ki zatrjuje, da sovražnik zdaj nabira sile pol sveta in da jih mora vreči v boj, še preden je na Siciliji prišlo do odločitve. To in pa dejstvo, da je nagli nemški protinapad odfodil in ohromil veliko boljševiško poletno ofenzivo, je najbolj značilno za vse trenutni položaj.

Italijanski odgovor na Rooseveltov in Churchillov oklic

Rim, 17. jul. s. Hudi boji, s katerimi italijanski narod obvladuje vdor, so privedli Churchilla in Roosevelta do tega, da skušata s politično ofenzivo po bližnji obiti oviro italijanskega odpora. Dejstvo, da bo treba osvojiti italijansko ozemlje s pomočjo izčrpanih, nevarne in zelo dragocene invazije, gotovo ni privlačno za vrhovni poveljstvi Anglije in Amerike, ki morata naglo nekaj storiti, ker tekmujeja v htrasti z Japonsko in Nemčijo glede novega oboroževanja in novega načina bojev. Očitno je, da bi bila v tem trenutku vdaja Italije zelo po godu Londonu in Washingtonu, in sicer iz mnogih razlogov, ter bi bila za Anglosase ključ do zmage. Seveda Anglosasom prija misel, da je treba napraviti iz Italije veliko strateško in oskrbovalno oporišče za naskok na Evropo in da bi radi uporabljali italijanske železnice, italijanska pristanišča, italijanske žetev, italijansko industrijo potem, ko so izželi francosko limono in limono francoskega kolonialnega imperija. V nesrečo za Churchilla in Roosevelta pa pometni in iz razizmit čutom za stvarnost obdarovani italijanski narod v vsej globini doumeva prepad uničenja, nečastnosti, ponižanja, oropanja ter bede, v katero bi London in Washington vrgla Italijo. Ko je Churchill iznašel prispodobno o palici in korenju, govoreč o Italiji, je pozabil, da se obrača do najbolj plemenitega in inteligentnega naroda na svetu. Sklep talijanske vlade, da takoj sporoči po tisku in radiu narodu poslanico Roose-

velta in Churchilla, jasno pove Angliji, Ameriki in ostalemu svetu, da obvladuje v Italiji vlado in narod edina narodna misel. Zgodovinska naloga Italijanov gotovo ni v tem, da bi se dali izčrpati od Anglosasov n da jim prepušajo domovino in njena vojna oporišča. O bizkranju v Siciliji so se Italijani sami po sebi pobratili v obrambni volji, da zajezijo vdor, in v ofenzivni volji, da poženejo tuja s svete zemlje domovine. Nočejo biti zasedeni, teptani in izropani od požrešnega in rokovnjaškega tuja. Sleherni politični ali diplomatski maneuer, ki s tem ni v skladu, je odločno in neizprosno obsojen, da se zjalovi zaradi neutemeljenosti bedastih in smešnih poizkusov. V ostalem se v Londonu Rooseveltove in Churchillove izjave strogo kritizirajo. Ta dokument bo prišel v zgodovino kot manifest o palici in korenju.

Trgovska pogodba med Bolgarijo in Madžarsko

Budimpešta, 16. julija. AS. Med Bolgarijo in Madžarsko je bila podpisana trgovska pogodba, ki velja za eno leto. Pogodba določa obseg trgovske izmenjave med tema deželama. Madžarska bo Bolgariji dobavljala zdravstvene proizvode, prejela pa bo iz Bolgarije tobak in kurivo

Vesti 19. julija

Za novega predsednika nemško-italijanskega društva je imenovan nemški državni minister in voditelj Hitlerjeve pisarne Otto Meissner, ki je znan kot ena najodličnejših osebnosti v Nemčiji.

Sovjetske oblasti v Mezopotamiji so zahtevale od Angležev premostitev poljskih edinic, ki so še ostale na perzijskem ozemlju, ker je zadnje čase prišlo do spopadov med Poljaki in sovjetskimi vojniki.

Birmovanje v Begunjah in Cerknici

Ljudstvo je g. škofa povsod ljubeznivo sprejelo in pozdravilo kot svojega očeta

Cerknica, 19. julija.

Sobota in včerajšnja sončna ter lepa nedelja sta bili za Begunje in Cerknico praznik. V faro se je pripeljal na birmovanje škof dr. Rožman, ki ga je vse ljudstvo, zlasti pa mladina z veseljem pričakovala in pozdravila kot svojega očeta in pastirja. Begunjski fantje so se za ta dan posebno pripravili in postavili. Od 15 do 30 m visoki mlaji so se ponosno dvigali ter kraljevali nad vsem prostorom od cerkve in šole ter že od daleč s svojimi kronami in venci oznanjali veliki begunjski farni dan. Dekleta so imela prejšnji teden mnogo dela, da so lahko tako krasno oplešala begunjsko cerkev in se pripravila z mladino na sobotni sprejem g. škofa. Birmanskim slovesnostim, katerih se je udeležilo izredno mnogo ljudstva ne le iz Begunj, temveč tudi iz okolice, so begunjski cerkveni pevci dali še slavnostnejši izraz s svojim lepim petjem. Zakrament sv. birme je prejel okrog 300 otrok iz Begunj in okolice.

Popoldne se je g. škof odpeljal v Cerknico, kjer so ga pričakali številni cerkniški krajevni predstavniki in odličniki, pozdravili pa občinski komisar g. Turšič, v imenu mož g. Tone Ponikvar, belo oblečena deklica pa je g. škofu pri sprejemu

izročila šopek rož. Ob 9 zvečer so cerkniški in drugi pevci priredili pod vodstvom g. Košnika g. škofu podoknico in zapeli nekaj lepih pesmi, kakor »Hej, juhej, čez gore ravnan«, »Je pa krajčič posvava«. G. škof je bil tega počastja posebno vesel in se je nato dolgo časa očetovsko in ljubeznivo pogovarjal s pevci in drugimi Cerknjani, ki so prav tako prišli k podoknici, da ga pozdravijo.

Včerajšnji dan pa je bil še posebno lep in sončen. Kakor da bi nebo hotelo varovati naše malčke, ga je nebeski Oče prav pri dopoldanskih birmanskih slavnostih preprečil z drobnimi oblaki, da so blažili vroče sončne žarke. Blagoslov zakramenta svete birme je prejel nad 250 birmancev, ki so nestrno čakali simboličnega škofovega udarca na lice. Vse mlado in staro se je zbralo pri teh slovesnostih, ki ostanejo vsakomur v spominu na mladost in srečna leta, ko so jim botri kupili ure in drugo. Med botri je bil tudi 93-letni g. Janez Ronko iz Cerknice. Seveda pa so prevladovali mladi botri, zlasti botrice.

G. škof se je poslovil od nas že včeraj, vendar je ostala v naših srcih njegova očetovska tolažilna beseda, ki nas bo vse bodrila k dobremu in lepemu.

Ribiško življenje ob Gruberjevem prekopu

Od kamenitega, pred več kot sto leti še lesenega Karlovškega mostu čez Gruberjev prekop nizzol tja do zatvornice in naprej od zatvornice proti Kodeljevemu se je zdaj v teh vročih poletnih popoldnevih razvil prav živahno in mestoma veselo športniribiško življenje. Mnogi ljubitelji trka in tudi taki, ki niso bili poprej poklicani v ta lepi, človekove živce pomirjajoči šport, so začeli ob Gruberjevem prekopu loviti ribice, ki imajo v tej vodi, zlasti pa v bližini mestne klavnice še mnogo hrane in se zlasti ribe krmijo s krvo in raznimi odpadki, ki prihajajo iz klavnice.

Ribiči so zdaj začeli loviti v prekopu ribice in vtrajno hodijo popoldne po več ur stat na razna primerna mesta, od koder mečejo svoje dolge trnje v vodo in lepo sledé trnku, da bi privabili in vlovili kako ribo kot priboljšek k večerji. Že pri Karlovškem mostu je navadno zdaj na betonskem obronku po več ribičev, ki si podajajo roko in skušajo biti deležni Petrovega blagoslova. Ta pa je zelo redek!

Tam pri mostu stoji vsako popoldne po pet in več ribičev, ki se zabavajo in lovijo kline, belice in druge ribice. In na mostu se zbere pisana in živahna družba opazovalcev, ki z radovednostjo zasledujejo vsak mig in mahljaj vsakega ribiča. Kritični opazovalci pristavljajo primerne opombe in z velikanskim veseljem pozdravijo ribiča, ki postane tako srečen, da je na svoj trnek vjel ribico ali tudi ribo. Drugi pa modrujejo in komentirajo lov na vse močnejše načine, kakor n. pr.: »Uhože ribice! Kako morajo biti previdne, da se morejo izogniti tem nevarnim trnkam, ki jih kar mrgoli v vodi.«

Smrt našega rojaka. V soboto, dne 26. junija je po kratki in težki bolezni, spravljen z Bogom, izdihnil v Beogradu svojo blago dušo Franjo Horvat, cerkveni slikar iz Maribora. Pokojnika so spremili k večnemu počitku na beograjsko novo pokopališče v nedeljo, 27. junija ob 17. uri popoldne. Sveta maša zadušnica zanj je pa bila v beograjski stolni cerkvi Kristusa Kralja v sredo, dne 30. junija ob sedmih zjutraj. Preostali naši iskreno sožalje!

Nesreče. V št. Jurju pri Celju se je v mizarski delavnici Jožeta Trepanca zgodila nesreča, pri kateri je Franc Antolinec iz Gribelj izgubil kazalec na levici. S koleza je padel 51-letni uradnik Franc Ferč s Pobrežja in si poškodoval nogo. V nekem mariborskem podjetju je 31-letna delavka Marija Škerlova z roko zašla v pletilni stroj, ki ji je hudo poškodoval prste, 10-letna učenka Angela Korenova iz Dobrovec je skakala ob potoku in si je pri padcu zlomila roko. Ponesrečenje so pripeljali v mariborsko bolnišnico. 62-letni posestnik Karel Strašek iz Nove vasi pri Celju je v hlevu krmil žito. Pri tem ga je vol podrl na tla, tako da si je Strašek zlomil nogo. 24-letni Avgust Prisljan iz Braslova si je pri delu hudo poškodoval nogo. Janez Milec iz Škofje vasi si je na motorju zlomil nogo in več reber. Pri delu na polju si je zlomil nogo 18-letni Stanislav Bučar. V velenjskem rudniku si je zlomil roko 35-letni Franc Kuranta. Ponesrečenje so pripeljali v celjsko bolnišnico. V mariborsko bolnišnico pa so pripeljali 43-letnega nameščena Franca Klausnerja iz Velenja, ki se je pri padcu s koleza hudo pototkel na glavi.

Nesreče. 35-letnemu kovaču Jožetu Huzarju iz Maribora je padla 200 kg težka železna plošča na nogo in mu jo popolnoma zmečkala. V Gornji Kongoti je padel 27-letni zasebnik Ljuzelot Hamer po stopnicah in si je zlomil levo nogo.

G. S. VAN DINE

BOGINJA MASČEVANJA

KRIMINALNI ROMAN

»Kaj hočeš reči s tem?«, ga je vprašal. »Slika, ki so nam jo nocoj pokazali, še ni dokončana. Tu pa tam platno še ni poslikano. Pa tudi okvira slika še nima. Treba bo še dela... Naš umetnik še ni povsem upodobil svoje zamisli...«

Tedaj so se zaslišali na stopnicah koraki. V sobo je stopil Salveter, oblečen v domačo svilen haljo, ki si jo je bil v naglici ogrnil čez pidžamo. Luč ga je kar zbadla v oči. Videti je bilo, kakor da se še ni čisto prebudil, ko pa so se njegove oči privadile na luč, nas je začudeno pogledal, nato pa se ozrl na uro, ki je stala na peči.

»Kaj je?«, je vprašal. »Kaj se je vendar pripetilo?« Bil je ves osupnjen in nemiren.

»Gospod Bliss mi je telefoniral, da ga je nekdo nameraval umoriti.« je pojasnil Vance. »Zdaj skušamo ugotoviti, kaj je bilo... Je vam kaj znanega o tem dogodku?«

»Za božjo voljo, nimam pojma!« Salveter je kar padel na stol, ki je stal blizu vrat. »Kaj, da je nekdo skušal umoriti doktorja? Kdaj?... Kako?« Začel je brskati po žepu svoje halje, in Vance je takoj razumel, da bi rad kadil in mu je zato ponudil, naj si vzame smotko iz njegove doze. Salveter je ves vznemirjen vzel »Regie«, si jo prižgal in naredil nekaj dimov.

»Malo po polnoči,« mu je odgovoril Vance. »A napad je izpodlelel.« Položil je pri tem bodalo Salveteru na kolena. »Ali poznate tole stvar?«

69

Salveter si je nekoliko časa ogledoval orožje, ne da bi ga vzel v roke. Njegov obraz je postal še bolj osupnjen. Previdno je potem prijel bodalo in si ga začel natančneje ogledovati. »Še nikdar v svojem življenju ga nisem videl,« je dejal z nemirnim glasom. »Ima veliko starinsko vrednost in je za muzej zelo dragocena stvar. Kje pa ste ga vendar staknili, za božjo voljo? Gotovo ne pripada dr. Blissovi zbirki.«

»Brez dvoma,« je pritrdil Vance. »To je njegova osebna last, če se smem tako izraziti. Navadnim ljudem ni bilo nikdar dano, da bi ga videli.«

»Čudim se temu. Stavim, da egiptovska vlada nič ne ve za to bodalo.« Salveter je nenadno dvignil oči. »Je tole bodalo morda v kakšni zvezi z napadom na dr. Bliss?«

»Seveda je, vsaj na videz,« je odvrnil Vance neprisiljeno. »Našli smo ga zapčenega v sprednjo končnico doktorjeve postelje. Očividno ga je moral nekdo z veliko silo zagnati vpravo na tisto mesto, kjer naj bi bil tedaj vrat njegove žrtve.«

Salveter je namršil obrvi in stisnil ustnice.

»Poslušajte, gospod Vance,« je spregovoril čez nekaj časa. »Malajskih metalcev nožev v tej hiši ni... razen, če morda Hani ne pozna te vrste tmetnosti,« je dodal, kakor bi se bil nenadno tega domislil. »Vzhodnjaki so vsi polni muh.«

»Nocojšnja predstava res ni bila posebno umetniška, kakor se zdi. Prej bi dejal, da je nastopil kak samouk. Prepričan sem, da bi bil kak Malajec to bolje opravil. Najprej je treba pomisliti, da bi bil dr. Bliss kaj lahko slišal, kako se je zločinec bližal in odprl vrata. Sicer pa je od tedaj, ko je zločinec z močno lučjo posvetil dr. Blissu v obraz, pa do tistega trenutka, ko je začel bodalo, doktor imel dovolj časa da je odmaknil svojo glavo z mesta, kamor je morilec meril...«

Pri vratih se je tedaj pojavil Hani. V roki je držal majhen predmet. Stopil je bliže in ga položil na mizo, ki je stala na sredi.

Nov komunistični zločin

Na Pokojišču so komunisti ustrelili kmečkega fanta, ki je šel z očetom na košnjo

Borovnica, dne 19. julija.

Ljubljanski komunistični propagandni laježi zadne dni na ves glas tolmačijo — »nov program OF in njenega vodstva, katerega je prevzel Jože Vidmar, češ, zdaj imajo vse »osvobodilno gibanje« v rokah »nacionalni močje« in da je za vselej konec pokoljev in trpljenja našega ljudstva. Na Pokojišču nad Borovnico pa se je v soboto zgodil nov zločin, ki znova priča, da komunisti nadaljujejo svoje »osvobodilno poslanstvo«, kakor ga je začrtala komunistična partija in njeno zločinsko vodstvo.

V soboto v jutranjih urah je šel 31 letni Popek L., kmečki sin edinec iz Zavhra nad Borovnico na košnjo na Pokojišče. Ljubezen do rodne grude in skrb za domačijo ga je že v zgodnjih urah vodila čez rožnate travnike na Pokojišče, kjer naj bi z očetom žela sadove trde kraške zemlje — kosila v lepem sončnem jutru. Zločinska roka pa je fanta prav za njegovo rojstni dan prišla in mu vzela življenje. Komunistični rabelj domačin »Babšek« je prišel svojo tolpo v ta miren kraj in spet omadeževal svojo roko z zločinom nad rodnim domačinom. Kakor tolovaji so komunisti pričakali fanta v zasedi, ga odpeljali najprej pred njegovo rojstno hišo, ga zvezanega pretepli, nato pa odpeljali k proti cerkvi, kjer ga je zločinski rabelj Babšek ustrelil. Komunistična tolpa, bi bržkone umorila tudi njegovega očeta. Skupina vojakov, ki je slišala zločinske strele, je zasledovala morilsko tolpo ter ubila 2 njijova člana, med njimi tudi slovitega morilca Babška.

Umorjeni fant, ki je umrl kot nova žrtev komunističnega divjanja po zločinskih roki domačina — brez vsake krivde, znova potrjuje, da komunisti kljub ogorčenju ljudstva, razdoru

in zlu, ki so ga naredili, ne bodo prenehali z zločini, dokler jih roka pravice ne bo za vselej izbrisala z naše zemlje.

Zločina Babška in njegovega pajdaša so domačini pokopali poleg cerkve na Pokojišču, umorjenega fanta pa so položili v blagoslovljeno zemljo danes dopoldne na pokopališču v Borovnici.

Hudo prizadeti družini izrekamo ob izgubi najdražjega sina edinca iskreno sožalje.

Goli Jožeta

so položili v blagoslovljeno zemljo!

Rudnik je bil včeraj priča največjega pogrebnega spreveda, kakršnega ne pomnijo niti najstarejši pri nas. V blagoslovljeno zemljo so položili pred desetimi meseci umorjenega vzglednega fanta in uslužbenca Ljudske tiskarne Golijskega Jožeta. Pred krsto, v katero so položili mučeničeve ostanke, so se v soboto in tudi vso nedeljo zbirali ljudje in počastili žrtev. Včeraj ob 4 pop. pa so domači fantje ponesli krsto k blagoslovljenemu grobu in jo položili v rodno grudo. Ob odprtem grobu so se od pokopnega poslovi gg. dr. Tome, v imenu fantov Kraner iz Device Marije v polju, in imenu Jožetovih najboljših prijateljev in prosvetnih delavcev pa Jožetov verni prosvetni sodelavec Sparove Franc iz Rudnika.

Ob tej priliki lahko omenimo tudi, da so sedaj ugotovili morilce vzornega fanta Jožeta Golijskega. So to Kamnikarjevi bratje iz Srednje vasi pri Rudniku, znani ničvredni delomrzneži in postopači. Eden izmed njih — morilec pokopnega Jožeta — je padel nekaj dni po tem zločinu pod zločinsko roko svojih lastnih tovarišev.

Včeraj je vse hitelo k vodom

Ljubljana 19. julija.

Po sobotnem nočnem dežju je bila na vrsti spet lepa sončna nedelja, ki je zvalila večino Ljubljancev že zgodaj na bregove Gradašice, Malega grabna, Glinšice, zlasti pa na Ljubljano. Kopališče Ilirije je bilo zasedeno do zadnjega kotička od zore do mraka, nič manjša gneča pa ni bila tudi na kopališču na Ljubljani. Kabine in omarice so bile zasedene do zadnje kljuko, do zadnjega žebja. Kopalcev se je trlo in živo je bilo kakor v panju. Pa ne le na kopališču, tudi na nasprotnem bregu je bilo vse živo. Pravo veselje je bilo gledati in poslušati, kako ljudje skačejo v vodo, se pogrezajo s preobteženim splavom v vodo, kako otroci vrešče, ko jih mamice ali očetje uče plavati; drugod spet so bile na vrsti karte; šlo je za denar, balinjanje se je vrstilo partija za partijo, kjer so igrali za denar in vino, pri odbojki pa je bilo včeraj tudi zelo vroče. Spet drugi so vlekli harmoniko in kitara je spremljala navdušenega harmonikarja, krog njiju pa velik krog poslušalcev. Urežale sta same poskočne, da so se nežnemu spolu kar pete privzdigovale. Tam z drugega brega pa je bilo slišati nežni glasček okarine in kitare. Tudi tam je bila zbrana velika gruča poslušalcev, ki so se čudili, kaj vse zmore majhno in nežno glasbilo. Kdr pa ni počenjal kaj takega, je pa ležal stegnen na vročem soncu in počival. — V popoldanskih urah je z zaboda pripradal grozeč blak, ki pa ni razen nekaj kapelj dežja prinesel nič hujšega. Razpoloženja te pohlevne kaplje niso kvarile. Vsi so vztrajali pri svojih zabavah. Šele ko je sonce zašlo za oblake in ko je ura kazala na deveto, so zadnji kopaleci odhajali s kopališča in z obrežnih bregov. Bili so veseli in dobro razpoloženi, saj jim je Bog naklonil lep dan, ki so ga dobro izrabili.

Novo mesto

»Quo vadis« — znameniti zgodovinski roman, ki bo izšel v novi obliki v slikah, v velikosti črt strani »Slov. domac, lahko naročite tudi v novomeški podružnici. Pohitite, ker bo knjiga kmalu izšla, knjige pa bo lahko dobil le prednaročnik!

Dijak,

ki hoče širiti svoje znanje, bo moral brati

„Svet“

potegnili na suho in ga z umetnim dihanjem spravili k sebi. Napil se je precej vode, kaj hujšega pa k sreči ni bilo. Oba dogodka naj bosta resen opomin vsem kopalcem, naj bodo pri kopanju previdni. Nevešči plavanja naj se kopajo v nizki vodi ali pa bazenu, tisti pa, ki gredo v globoko vodo, naj pa gredo v družbi, da lahko drug drugemu priskočijo na pomoč.

Dijak,

ki hoče širiti svoje znanje, bo moral brati

„Svet“

† Bogumila Šušteršičeva

Ljubljana, 19. julija.

V visoki starosti je v nedeljo dopoldne na svojem stanovanju umrla blaga gospa Bogumila Šušteršičeva, soproga zadnjega deželnega glavarja nekdanje vojvodine Kranjske dr. Ivana Šušteršiča, ki je pred dobrimi 18 leti umrl v Ljubljani. Pokojnica je bila blaga krščanska gospa, ki je bila v prejšnjih letih pred prvo svetovno vojno velika dobrotnica mnogih revežev ter se je posebno vneto udeleževala pri raznih humanitarnih in karitativnih društvih.

Pokojnica je bila hčerka šolskega nadzorika Josipa Šumana, ki se je kot pedagog in slovenski pisatelj v zadnjih desetletjih prejšnjega stoletja mnogo udeleževal. Spisal je tudi slovensko slovnico za višje srednješole. Pokojnica, ki je dolga leta stanovala v palači Ljudske posojilnice na Miklošičevi cesti, zapušča sina inž. Ferdinanda Šušteršiča, ki je ravnatelj velikega industrijskega podjetja na Češkem. V Beogradu živi še pokojničnin brat dr. Janko Šuman, predsednik obetnopolatnega sodišča. Bodi pokojni ohranjen časten spomin!

Najizvirnejša slov. knjiga v zadnjih letih je roman v slikah »QUO VADIS«!

Drobne

Voz ječmena je zgorelo Kraševčevim v Begunjah pri Cerknici. V soboto popoldne so se otroci igrali pod samčkom in so zanetli ogenj, ki je uničil ječmen, last posestnika Kraševca. Le takojšnjemu nastopu domačinov je zahvaliti, da so ogenj omejili, ker bi drugače zgorel samček z vsem žitom in tudi sosednje poslopje.

V Dobrépoljah je včeraj daroval novo sveto mašo poljski rojak g. Golob Peter. Pridigoval me je brat, kaplan g. Golob. Vse slavje je bil lep domači praznik.

Iz Ribnice

Ilustriran Quo vadis, ki je izhajal v »Slov. domu in bo izšel kot samostojna knjiga, lahko naročite v podružnici »Slovenec« vsako nedeljo dopoldne v ribniški mlekarni, med delavnikom pa v trgovini Govže Anica. Prav tam blagovolite poravnati zaostale naročnine. Sprejemajo se oglasi in osmrtnice za naše liste.

»Evo vam, effendi, je dejal tiho. »Tu je zdaj nožnica tistega bodala. Našel sem jo na hodniku v drugem nastropju tik ob zidu na tleh, blizu stopnic.«

Vance se je komaj ozrl nanj.

»Neizmerna hvala,« je dejal. »Bil sem skoro trdno prepričan, da jo boste našli. A na hodniku ni bila, da veste.«

»Zagotavljam vam...«

»E, je že dobro.« Vance je pogledal Hanija naravnost v oči in se mu nalahno nasmešnil. »Ali ni res, Hani,« ga je vprašal, »da ste našli nožnico vprav tam, kjer sva midva oba mislila, da je skrita?«

Egiptčan ni takoj odgovoril. Šele čez nekaj časa je dejal: »Povedal sem vam po pravici, effendi, vi pa lahko iz tega sklepate, kar hočete.«

Vance je bil očividno zadovoljen. Pokazal je s prstom proti vratom in dejal:

»Zdaj pa greste lahko spat, Hani. Nocoj vas ne bomo več potrebovali.«

»Leitak sa' tda wemubarak.« Skrivnostni Egiptčan se je poklonil in odšel.

Vance je prijel nožnico v roko, vzel Salveteru bodalo in ga vtaknil vanjo, pri tem pa si strokovnjaško ogledoval zlasti konce ročaja.

»Tu se pozna vpliv egejske omike,« je pomrmral. »Lepa stvarca je to, a preveč okintana. Tale znak rože iz osemnajste dinastije je v primeri s preprosto egiptčansko umetnostjo kakor kakšna bizantinska umetnija v primeri z enostavnimi potezami stare grške umetnosti.« Prinesel ga je bliže svojemu naočniku. »Poglejte, gospod Salveter,« tu je nek okrasek, ki bi vas utegnil zanimati. Napis se končuje s šakaljo glavo. Anupu, kaj? Ilanijevo ime. To je res zanimivo!«

Salveter je vstal in si ogledal tisti znak.

Raznoterosti iz sodne dvorane

Na okrožnem sodišču v dvorani št. 79 je bil pred kazenskim sodnikom-poedincem obsojen zaradi prestopa prodaje ukradenega blaga na 2 mesece in 15 dni strogega zapora samski delavec, 42-letni Ivan Kušan iz Skofljice, ker je prodal nekemu ljubljanskemu vozniku posteljno odelo, ukradeno v Delavskem domu. Letos do maja je bilo v Delavskem domu iz skupne spalnice ukradenih 14 posteljnih odelj, vrednih 4200 lir. Sluga Delavskega doma je 12. maja letos zapazil na Cesti Ariele Ree pri nekem vozniku odelo, ki jo je takoj spoznal za last Delavskega doma. Voznik mu je nato povedal, da mu je odelo prodal Kušan, ki je stanoval in spal v omenjenem domu. Bil je Kušan aretiran in osumljen, da si je on sam prilastil vseh 14 pogrešanih odelj. Državni tožilec je Kušana tudi obtožil prestopa tatvine, toda sodnik ga je na podlagi izvedenih dokazov in obtožbenega zagovora mogel obsoditi le zaradi prestopa prodaje ukradenega blaga, kakor to določa paragraf 333 kazenskega zakona.

Kazenski sodnik-poedinec je obsodil neko starejšo gospodinjino Ivano Brikel zaradi zvodništva na 6 mesecev strogega zapora.

Zemljiška knjiga okrajnega sodišča je v prvi polovici tega leta zaznamovala mnogo zanimivih zemljiškoknjižnih transakcij. Na hipoteknem trgu, kakor to dokazuje zemljiška knjiga, vladajo letos ustaljene prilike in je mnogo denarja razpoložljivega, kar kažejo tudi razne knjižbe velikih in manjših hipoteknih posojil in hipoteknih kreditov. Samo v prvih dveh mesecih tega leta, v januarju in februarju je bilo zaznamovanih 116 predlogov za vknjižbo raznih posojil in kreditov v skupnem znesku 20,623.519 lir. V januarju je bilo 21 predlogov za vknjižbo zastavne pravice v varnost od raznih ljubljanskih zavodov dovoljenih posojil v skupnem znesku 894.015 lir. Dalje je bila v januarju pri 24 nepremičninah zaznamovani vrstni red za kredite v skupnem znesku 11,974.404 lir. Največje posojilo v januarju je znašalo 250.000 lir, najmanjše 2500 lir. V vrstnem redu je znašal najvišji 6,355.804 lir, najnižji pa 5000 lir. Milijonski hipotekni kredit nad 6,000.000 je bil dovoljen nekemu stavbenemu podjetju. V februarju je bilo zaznamovanih 71 predlogov za 7,755.100 lir. Od teh predlogov je bilo 41 predlogov za vknjižbo zastavne pravice v varnost danj posojil v skupnem znesku 2,177.800 lir in 30 predlogov za zaznambo vrstnega reda glede kreditov v skupnem znesku 5,578.300 lir. Najvišji kredit je znašal 912.000 lir, najnižji 3000 lir.

V prvih dveh mesecih je bilo izbranih tudi mnogo starih in novih dolgov. Bilo je skupaj 55 predlogov za izbris vknjiženih, a plačanih posojil v znesku 211.700 lir, dalje v znesku 1,981.691 stare dinarske valute. Izbrani pa so bili tudi nekateri zelo stari dolgov, ki datirajo še iz leta 1860 naprej in se glase v goldinarjih odnosno kronah.

Zanimivo je dalje, da je bilo v januarju in februarju izvedenih mnogo realnih eksekucij na predlog mestnega poglavarstva, ki se je vknjižilo za svoje neplačane mestne davčine na raznih nepremičninah, ležečih v katastrskih občinah Ljubljane, gre v prvi vrsti za vodarino, kakor tudi za druge mestne pristojbine. V mnogih primerih se je mestna občina ljubljanska vknjižila za prav nizke zneske, kakor za 60 do 100 lir. V obeh mesecih sta bili predlagani samo dve dražbi, do prodaje na dražbo pogonanih nepremičnin pa ni prišlo v nobenem primeru.

Listki iz ribniške preteklosti

Ustanovitev bratovščine

Tudi v preteklem stoletju so bili navdušeni za misijonska dela. Kot smo omenili že pred dnevi, je bila ustanovljena na Dunaju posebna bratovščina, katere namen je bil, zbirati darove v pomoč misijonarjem. To bratovščino so razširjali nato po deželah od fare do fare. Tako je bilo v l. 1829, tudi v Ribnici omenjeno: »Se vam ostan, de se je sdaj ena stiftenga al bratoushna napravlja, zil in konz lete je, novimu kershanstvo v Ameriki pomagati, toko deb se tud tam vira J. Ch. (kir je en drugi deil tega sueta) rosshirla, in njegove resnize sposnalo...«

Kdor je k bratovščini pristopil, je prevzel več dolžnosti:

...saposved lete bratoushne je pervezh molitu, in drugih v bogajne dajajne. Molit more vsak, k'v leto stiftengo stopi, vsak dan ozhanash in Ave Maria in sraun reht: S. Leopold as nas Boga pros, k spominu ranze brasilianske zesarice Leopoldine...«

Ud bratovščine pa je moral tudi darovati: ...2gzh vsak teden skos leto pak 1 kr k'leti bratoushni dat...«

Denar so zbirali duhovniki in ga pošiljali na skofijo, od koder so ga poslali misijonarjem:

...in soimu naprepostaulenemu pastirju vsak mesiz pernest, leta potem vse skupei v skofijo poshle, is skofijo pak naprei gre, dokler de v Ameriki taiti misijonarji dobe, kati-ti tam viro in nauk J. Ch. pridigvajo...«

Pristop k bratovščini je bil prostovoljen. Po vaseh so se zbrale skupine po deset udov. Eden izmed njih je pobiral prispevke in jih oddajal v župnišče:

...nejše ih tedej po vaseh, kateri ozhejo v leto bratoushno freivolno stopit, deset in deset skupei shere, eden nej kraizajer od nih pobere, in ta nej ih v Faroush pernese, de se eapishajo, in naprei poshlejo. Kdor pak ozhe k leto bratoushni na enkrat kaj vezh v bogaimo dat, sna tud strit, raun toko, koker tud nobeden silen ne bo, deb mogel sraun stopit, al zhe je she sraun, deb mogel potem tud smeram sraun ostat, ampak sna tud prezh odstopit kaker kol ozhe...«

Udom bratovščine je sv. oče dovolil posebne odpustke...

...tud je rank svetli Papesh Leo XII. leti bratoushni, kater sa zirku molli, in SS. Sakram, prime, popolnoma odpustik dovolil, slast ob dnevi, kader v leto bratoushno stopi na dan Spozhetja M. B. in na dan sv. Leopolda...«

Ljudje so radi pristopali k bratovščini, in nabralo se je precej darov. Da bi pa še ostale vzpodbudili, je bilo naslednjo nedeljo označeno:

»Kdor misli k tisti bratoushni, od katere se vam je she osnanilu, perstopit, nej nikar ne odlasha, sakaj sdej se bo tista pomozh, katere so virni sloshili, sa misijone v Ameriki sa osnanvaine S. Evang. tamkej, v Lublano v skofijo poslala...«

Bratovščina je z uspehom dosegla svoj namen. Z darovi je bilo pomagano razširjeval-

sku 20,623.519 lir. V januarju je bilo 21 predlogov za vknjižbo zastavne pravice v varnost od raznih ljubljanskih zavodov dovoljenih posojil v skupnem znesku 894.015 lir. Dalje je bila v januarju pri 24 nepremičninah zaznamovani vrstni red za kredite v skupnem znesku 11,974.404 lir. Največje posojilo v januarju je znašalo 250.000 lir, najmanjše 2500 lir. V vrstnem redu je znašal najvišji 6,355.804 lir, najnižji pa 5000 lir. Milijonski hipotekni kredit nad 6,000.000 je bil dovoljen nekemu stavbenemu podjetju. V februarju je bilo zaznamovanih 71 predlogov za 7,755.100 lir. Od teh predlogov je bilo 41 predlogov za vknjižbo zastavne pravice v varnost danj posojil v skupnem znesku 2,177.800 lir in 30 predlogov za zaznambo vrstnega reda glede kreditov v skupnem znesku 5,578.300 lir. Najvišji kredit je znašal 912.000 lir, najnižji 3000 lir.

V prvih dveh mesecih je bilo izbranih tudi mnogo starih in novih dolgov. Bilo je skupaj 55 predlogov za izbris vknjiženih, a plačanih posojil v znesku 211.700 lir, dalje v znesku 1,981.691 stare dinarske valute. Izbrani pa so bili tudi nekateri zelo stari dolgov, ki datirajo še iz leta 1860 naprej in se glase v goldinarjih odnosno kronah.

Zanimivo je dalje, da je bilo v januarju in februarju izvedenih mnogo realnih eksekucij na predlog mestnega poglavarstva, ki se je vknjižilo za svoje neplačane mestne davčine na raznih nepremičninah, ležečih v katastrskih občinah Ljubljane, gre v prvi vrsti za vodarino, kakor tudi za druge mestne pristojbine. V mnogih primerih se je mestna občina ljubljanska vknjižila za prav nizke zneske, kakor za 60 do 100 lir. V obeh mesecih sta bili predlagani samo dve dražbi, do prodaje na dražbo pogonanih nepremičnin pa ni prišlo v nobenem primeru.

cem vere, kar so čez dve leti zvedli Ribničani z lece:

...tud se vam osnani, de almošna, bratoushne, kateri je s. ože odpustik dodelil, in v kateri se ih tud nekej, vezheil reuinh, med vami snaide, je v Ameriki veliku salegla, zerkue in prebivalsha sa duhouse is letem sidad... in veliku 1000, divjih ludi se da kerstit in k'kersh. podvuzheiniu is veseliam hodijo. Velku dobru delo pred Bogam je letu, kdor more kej sraun pomagat, de bo ime boshije po zelim suetu hvalenu in zhastenu...«

Nova cerkvena ura in drugo

Stara ribniška oznamila knjiga nas pouči, da so v l. 1852, dobili Ribničani novo cerkveno uro. Ker je bila seveda primerno draga, je morala vsa fara kaj darovati, da so jo plačali:

...savol zerkueue ure se vam perporozhi, de radovolno daste, kar na vsako hisho se odlozhi. Domazh terg bo leta nar vezh koshtala, pa kir je nova in jo bode she drugi rod lohko vshival, tok po navadi koker dergot tud vi strite, de zela fara sraun pomagat...«

Dve leti kasneje si je Ribnica oskrbela nove cerkvene posode, ki so jih naročili z Dunaja. Zopet je priskočila s prispevki fara in omogočila potrebne dragotnine v božjo čast ter lastno srečo in zadovoljstvo:

...tudi se vam s veseljem osnani, de te svete zerkueue posode, sa ktere ste vi tako radi dnarje sloshili, in ktere smo dali na Dunaju napraviti, so she dodelane. Eno monsh-tranco, ktera bo sa vsako nedeljo, in dva kelha smo she is Dunaja dobili. Ta monshtranza velja 54 fl in kelhi vsak po 40 fl. To drugo monsh-tranzo, ktera bo zela is srebra in bo 4° vagala in 420 fl veljala, bomo tudi ob kratkem prejeli; in sraun tud sreberne pushize sa SS. olja per kerstnim kaminu...«

Po fari nabranih 500 fl ni bilo dovolj za posode, zato je bilo določeno v cerkvi darovanje, pri katerem bi se naj izkazala posebno mladina:

...Lubesnivi! veliko ste she skup svergli sa trezhi, sakaj nabrali smo she zhes 500 fl. Al vender, ker she to ni sadosti, de be se vse, kar bode te posode snesle moglo plazhati, vas povabimo she k ofru, kteriga bomo napravili na S. Josheta dan po 10. masli. K temu ofru poklizhemo nar pervo fante in dekizhe, ker so takrat, ker smo poberali, veselje kasali, de bozhijo per ofru kej dati. Pa tudi vsi drugi ste povabljeni, zhe she kaj hozhte perdati...«

Če bi pa verniki pri darovanju kaj več darovali, kot je bilo potrebno za kritje stroškov pri nabavi sv. posod, bi se presežek izkoristil za nakup nove bandere:

...sakaj, zhe bo kaj dnarjev osfajalo, jih bomo pa v druge potrebe, ktere ima she zerkue, obrnili. Tako postavim mislimo in to je potrebno napraviti benderza, ktere se per proze-siji pred S. Reshnim Telesam neso...«

Razumljivo, da je bilo potrebno večkrat tudi pri cerkvi sami kaj popraviti. Zdej je bilo treba obnoviti notranjost, vsaj deloma, zdej zunanost, Kot nobena stvar ne drži dolgo časa, prav tako je s hisho božjo. Če pa se rednemu

Šport

Nedeljski nogomet

Za nedeljo sta bili napovedani dve tekmi na igrišču Ljubljane in prvo kolo Marsovega mladinskega turnirja na igrišču za Kolinsko tovarno. Pri prvi in drugi prireditvi se je pa dogajalo marsikaj, kar meče zelo medlo luč na razmere v našem nogometnem športu. Pa o tem malo pozneje. Zdej na kratko omenimo samo tisti del tekem, ki so se vršile.

Mladika: II. razred 3:2 (0:2)

V prvi tekmi se je prvorazredna Mladika pomerila z izbranci drugega razreda. Mladika je nastopila v svoji najmočnejši postavi razen Gvardjančiča, pri reprezentativcih so pa manjkali trije postavljeni, tako da so morali vrzeli nadomestiti z rezervami. Zakaj omenjeni trije igralci niso prišli, naj preišče Zveza in naj neopravičeno ostro kaznuje. Red mora biti!

Tekma sama na sebi je bila kljub vročemu soncu kar lepa in pred enim in drugim vrtniti so se vrstile napete kombinacije in menjajoče situacije. Reprezentativci so se v prvem delu igre pokazali kot boljše moštvo in so šli v polčasu v garderobo z dvema goloma razlike v njihovo korist. V drugem delu igre se je Mladika popravila in je izenačila ter končno zabila še zmagoosni gol. Tekma je tako končala z rezultatom 3:2 v Mladikino korist.

In potem je sledilo, da

Ljubljana ni nastopila

Veliko je bilo čez teden reklame za ta nastop, v katerem naj bi se prvaško moštvo SK Ljubljane pomerilo z izbranci iz prvega razreda. Tekma bi vsekakor bila lepa in napeta in dvomimo, če bi se končala z zadrdno zmago Ljubljane. Kljub temu da je bila nedelja zelo lepa in da so ljudje hiteli na kopanje, se je do začetka te druge tekme nabralo najmanj 1000 ljudi. Kot rečeno, je tudi časopisna reklama napravila svoje in tudi po mestu nalepljeni lepaki so vabili ljudi na obisk te prireditve. Izdane so bile v dnevnem časopisu tudi dodatne službene objave kar se postave in opreme tiče in vse je kazalo, da bo šlo v najlepšem redu in da bo do tekme tudi prišlo. Vzrok, zakaj se tekma ni vršila, kje so zapreke, v to se mi na tem mestu ne bomo spuščali. Ugotovimo pa naj le suha dejstva: Za tekmo je bilo čez teden reklame več kot dovolj, prijatelji nogometne igre so prišli v zelo lepem številu na igrišče Ljubljane, tekma sama ni bila do samega začetka odpovedana niti oficijelno niti neoficijelno. To so dejstva. — Ko bi imel nastopiti drugi par, je stopil pred tribuno član direktorija g. Markič, ki je povedal tole: Ljubljana iz neznanega vzroka ni prišla. Ljudje bodo dobili vrnjeno vstopnino na način, ki bo še objavljen.

Seveda so številni obiskovalci bučno protestirali, predvsem proti krivcu, zaradi katerega do tekme ni prišlo. Če upravičeno ali neupravičeno, bomo šele videli potem, kaj bo Nogometna zveza rekla k temu zares bledemu dogodku v našem nogometnem športu. Vedeti namreč moramo, da se do zdaj še nikoli ni primerilo kaj takega, da od Zveze najjavljeno moštvo ni nastopilo. To je dogodek več v zgodovini našega nogometnega športa.

Kot rečeno, se mi ne bomo spuščali v razmotrivanja, zakaj je do tega nesoglasja prišlo, res pa je, da ni prav, da se naša nogometna publika odbija na takšen način, ki ni niti najmanj športen. Res neokusno je, da se ljudje vleče na takšen način, pa ne samo navade gledalce, pač pa tudi poklicne žurnaliste, ki dajejo svoje deleže, tako kar se reklame tiče v dnevnem časopisu, pa tudi kar se tiče športnih poročil.

Za Kolinsko tovarno s bile istočasno tri tekme na Marsovem mladinskem turnirju. Vsa tri srečanja so ostala brez gola, vseh šest moštev ima zdaj po eno točko. O tem prvem kolu pa jutri kaj več!

Šuhe gobe
najvišji dnevni cen
kupaže Sever & Komp.

kvarjenju pridruži še kakšna nesreča, kot je ribniško cerkev prizadela 1833. leta, mora duhovni gospodar iskati nove viro za popravilo:

...ta zerkue se vam perporozhi, de bi ji na ta dan kaj obilnejši almošno podelili. Sama na sebi je she rečna, lasha pak jo je she ta nesreza sadela, de je stara lipa od sape odkrehnjena njeno streho jaku poshkodvala...«

Ljubljana

Koledar

Ponedeljek, 19. malega srpana: Vincenc Pavelski, spoznavalec in ustanovitelj reda; Simah, pa-pež; Arsenij, spoznavalec.

Torek, 20. malega srpana: Ceslav, spoznavalec; Marjeta, devica in mučenica; Hieronim Emil, spoznavalec in ustanovitelj reda.

Obvestila

— Osebné izkaznice za Stožice in okolico. Prošnje za zamenjavo osebnih izkaznic prebivalcev mesta Ljubljane, ki stalno stanujejo v Stožicah in okolici izven vojaške kontrolne meje se bodo sprejemale v sredo, 21. t. m., v četrtek, 22. t. m. in v petek, 23. t. m., vsakokrat pri »Urbančku« od 8 do 14. Prosilci naj pripravijo o pravem času 3 enake slike in potrebne listine.

Ljubljansko gledališče

Drama:

Ponedeljek, 19. julija, ob 16: »V Ljubljano jo dajmo! Zaključena predstava za GILL.

Torek, 20. julija, ob 19.30: »Stari in mladi«. Red Torek.

Opera:

Ponedeljek, 19. julija: Zaprt.

Torek, 20. julija, ob 19: »Madame Butterfly«. Red A.

Dijak,

ki hoče širiti svoje znanje, bo moral brati

„Svet“

V nekaj vrstah

Poroke. V zadnjem času so se v Rušah poročili Jakob Osterveršnik, sedaj pri vojakih, z Jožečo Geršak, obo s Smolnika, Karel Palm, posestnik, z Elizabeto Sigmund iz Loke pri Žusmu, in Franc Pondelak, delavec iz Bistrice, sedaj pri vojakih, s Pavlino Škerbot V Celju so se poročili: Martin Ribič in Antonija Slapnik, Jožef Farčnik in Ema Bozina, Ferdinand Skutnik in Marija Sidanski, vsi iz Celja. Dalje sta se v Celju poročila Karel Podpečan iz Celja in Julijana Kovač iz Vresove.

Umrli so v Celju: Veronika Pavšer roj. Škrbec, 29 let, Avguštin Črepinšek, 34 let, Frančiška Brijavc roj. Pišek, 72 let, vsi iz Celja. 69-letni Rudolf Jager iz Letuša pri Braslovcah, 48-letni Poznič iz Gornjega grada, 43-letna Antonija Rudobrenzik roj. Jevšek iz Belih voda pri Šostanju, 42-letna Rozalija Cestnik roj. Knapčič iz Kačjega dola pri Laškem in 27-letni Martin Štajnar.

Najlepše darilo za študente klasičnih šol je roman v slikah »Quo vadis!«

Strela je zažgala domačijo. Ob zadnji nevihti na Spod. Štajerskem je v okolici Ptujja udarila strela in hišo zakoncav. Blaža in Elizabete Sprahove. Stanovanjski in gospodarsko poslopje sta zgorela. Štiri otroke, ki so bili ob času nesreče v hiši, so utegnili rešiti.

Nezgode v celjskem okrožju. 62-letni posestnik Karel Strašek iz Nove vasi pri Št. Juriju ob juž. žel. je v hlevu krmil živino. Pri tem ga je podrl po tleh vol in si je Strašek zlomil nogo. — 24-letni Avguštin Prisan iz Braslovca si je hudo poskodoval nogo. — Šofer Ivan Milec iz Škofije vasi je prišel med avtomobil in prikolico in si zlomil nogo in nekaj reber. — Pri sušenju sena je 18-letni Stanko Bučar iz Celja tako nerodno skočil čez jarek, da si je zlomil nogo. — V premočnovnu Velenje se je hudo ponesrečil 35-letni Franc Kuranta.

V spanju skočil skozi okno drugega nadstropja. 44 letni carinski tajnik Jakob Vrečko v Kozjem je imel hude sanje. Sanjalo se mu je, da ga več ljudi preganja. V spanju je vstal, odprl okno, pri čemer je razbil tudi šipe, in skočil z drugega nadstropja na dvorišče svoje stanovanjske hiše. Pri padcu si je zlomil čeljust, drugih hušjih poškodb pa ni imel. Pač pa se mu je razbito steklo zarilo v oko. Zaradi zlomljene čeljusti se je zdravil v brežiški bolnišnici, sedaj pa so ga prepeljali na očesno kliniko v Gradec, kjer so mu z operacijo izrezali hudo poškodovano oko.

V Celju je umrl vladni svetnik in predsednik okrožnega sodišča v p. dr. Jožef Kotnik. Pokopali ga bodo danes v ponedeljek ob 5 popoldne na mestnem celjskem pokopališču.

Pri avtomobilski nesreči si je razbil zobe. V bližini Luč se je pred dnevi zgodila avtomobilska nesreča. Avto je zavozil v občestni jarek in je pri tem 17-letni Franc Mirnik iz Lok pri Mozirju izgubil vse zobe zgornje čeljusti. Razen tega se je tudi porezal na obrazu.

Kolumb odkriva Ameriko

»Zato sem ukazal postaviti stolp in čim močnejšo utrdbo, okrog nje pa globok jarek, pa ne zato, ker bi bila ta previdnost na mestu zavoljo domačinskega prebivalstva (kajti prepričan sem, da bi si s svojimi ljudmi lahko podrgel vse otok), ali zavoljo stalnega širjenja Portugalske in zavoljo dvakrat številnejšega ljudstva, saj so domačini goli in brez orožja, pač pa zato, ker se mi zdi umestno, da se ta utrdba postavi po vojaških pravih spričo dejstva, da je ta dežela zelo daleč od kraljestva Vaših Veličanstev, in da bi Indijanci spoznali dobroto podaništva Vašima Veličanstvoma in da bi razumeli, da je Vas treba ubogati iz ljubezni in strahu.

In tako so tisti, ki so ostali na tem kraju, začeli pripravljati les za gradnjo utrdbe. Imeli so kruha in vina več kakor za eno leto, dalje tudi semenskega žita, ladjo »Santa Maria«, enega smolarja, po enega kolarja, topničarja, sodarja in več drugih, ki so želeli tukaj ostati da bi služili Vašima Veličanstvoma in ustregli meni s tem, da bi skušali najti rudnik, kjer se koplje zlato.

Kolumb navaja nato še druge razloge, zakaj smatra brodomol svoje ladje za veliko srečo in očiten znak božje volje, ki je hotela, da tukaj pusti naselnike. Če ga ne bi izdal lastnik ladje in njegovi mornarji, ki so bili po večini njegovi rojaki, pa niso hoteli vreči sidra čez krmo, da bi tako rešili ladjo, kakor jim je bil ukazal, bi se ladja »Santa Maria« rešila. Tedaj pa ne bi bilo mogoče izvedeti za veselo novice o deželi, »kako so jih sicer izvedeli v dneh silnih naporov, pa jih bodo še izvedeli po zaslugi tistih, ki jih je sklenil pustiti tukaj, čeprav je bil začel svoje potovanje s sklepom, da bo stalno odkrival nove zemlje, in da se nikjer ne bo predolgo ustavil, razen tedaj, ako bi ga

k temu prisililo brezveterje ali pa nasprotnojuči vetrovi. Da je vse to tako uredil, ga je privedlo k temu tudi spoznanje, da je bila njegova ladja precej okorna in neprimerna za raziskovalno in odkrivalno delo. Ako je bil z ladjo nezadovoljen, je bila to krivda na onih iz Palosa, ki niso izpolnili obljube, dane kralju in kraljici, da bodo dali na razpolago ladje, ki bodo primerne za takšno odpravo.

Za zaključek pravi Kolumb, da od vsega blaga, kar ga je bilo na ladji, niso izgubili niti vrvice niti žebila niti ene same deske. Ladja je bila v takšnem stanju kakor ob odhodu iz Španije, razen da je bila potrebna izvesti nekaj popravil, zamašiti razpoko, odstraniti vodo in vse blago, ki so ga prenesli na kopno in dali v dobro varstvo, kakor je bilo že povedano. Pristavilja, da upa, da bo lahko po svojem povratku v Kastilijo, prinesel cel sod zlata, ki ga je dobil z zamenjavami ali pa so ga mogli nabrati njegovi ljudje. Ti bodo dobili tudi točnejše podatke o zlatem rudniku in o kraju, kjer rastejo dišave. To bogastvo bo tolikšno, da bosta kralj in kraljica lahko še prej kakor v treh letih pripravila in izvedla osvojitve Svetega groba (Palestine).

»To pravim zavoljo tega, ker sem bil izjavil Vašima Veličanstvoma, naj bi se vse dobiček, ki bi ga prineslo moje podjetje, porabil za ponovno osvojitve Jeruzalema. Vaši Veličanstvi sta se nasmehnila in dejala, da imata ta načrt že dolgo v mislih in da ga mislita izpeljati tudi brez dobička, o katerem sem jaz govoril.« To so Kolumbove besede.

Poročila o pobegli »Pintia«

Četrtek, 27. decembra. — Ko se je zdanilo, je kralj te dežele prišel na ladjo in rekel Kolumbu, da je ukazal iskati zlato. Preden bo razpel jadra, bi ga rad vsega pokril z zlatom in zato ga prosi, naj še ne odpotuje. Kralj, njegov brat in nek drug sorodnik so obedovali skupaj s Kolumbom. Slednja dva sta povedala, da bi šla prav rada z njim v Kastilijo. Tedaj pa so nekateri Indijanci prišli z novico, da se ladja

»Pintia« nahaja na neki reki, ki teče na skrajnem koncu otoka (na skrajnem vzhodnem delu otoka). Takoj je kralj poslal tjakaj svoj čoln, nanj pa je Kolumb posadil mornarja, ki mu je bil neizrečeno vdan. Medtem pa je sam z največjo možno naglico pripravil vse potrebno za povratek v Kastilijo.

Petek, 28. decembra. — Da bi pospešil gradnjo utrdbe in uredil delo vseh ljudi, ki so se odločili ostati tukaj, je Kolumb šel na kopno. Zdelo se mu je, da ga je kralj videl, ko je vstopil v čoln, toda hlinil se je, kakor da ga ne vidi, pač pa se je takoj vrnil v svojo hišo in ukazal svojemu bratu, naj sprejme Kolumba in ga povede v eno izmed stanovanj, katera je dal kristjanom na razpolago. Ta hiša je bila največja in najboljša v vsej naselbini. V njej je bila že razgrnjena preproga iz trsa in nanjo so se vsedli.

Potem je kraljev brat poslal oprodo naznaniti kralju, da se tukaj nahaja Kolumb, kakor da bi kralj tega ne vedel. Kolumb je bil mnenja, da je bilo vse to le navidežno, da bi tako dobil Guacanagari priložnost, da bi izkazal čim večje časti. Komaj se je bil oproda oglasil pri kralju, že je slednji nemudoma prišel in obesil Kolumbu okrog vratu veliko zlato verižico, katero je nosil v roki. Kolumb se je v njegovi družbi zdržal prav do večera in se posvetoval o vsem, kar je moral storiti.

Sobota, 29. decembra. — Ni še zasijala prva jutranja zarja, že se je na ladji pojavil kraljev nečak, zelo mlad, silno bister in pogumen mladenič. Ker se je Kolumb nemudoma zanimal za kraje, kjer pridobivajo zlato, je vsakomur stavil takšna vprašanja, ker se je bil že navadil, da je znal razumeti njihove znake. Zato je pobaral tudi tega mladeniča, ki mu je povedal, da se za štiri dni plovbe nahaja na vzhodni strani otok, imenovan Guarione's, pa še več drugih, ki se imenujejo Marikotiks, Majonik, Fuma, Cibao in Karaj (To niso bili nobeni otoki, pač pa posamične pokrajine otoka Haitija s tistimi imeni, izjemo tvori le ime Guarione's, ki je ime tamkajšnjega poglavarja — kralja), kjer da se nahaja neizmerna količina zlata. Kolumb si je ysa ta imena vestno zapisal.

